

Boj proti ilegálnej migrácii: lepšia správa hraníc EÚ

Prílev migrantov do EÚ si vyžaduje, aby sme lepšie strážili naše vonkajšie hranice. Prečítajte si, akú úlohu tu zohráva Európsky parlament.

Migranti prevažne zo subsaharskej Afriky čakajú v prístave v taliskej Catanii © UNHCR/Francesco Malavolta

V rámci boja proti nelegálnej migrácii EÚ posilňuje hraničné kontroly, zlepšuje riadenie nových príchodov a zefektívňuje návraty nelegálnych migrantov. Pracuje aj na posilnení legálnej pracovnej migrácie a efektívnejšom vybavovaní žiadostí o azyl.

[Prečítajte si viac o odpovedi EÚ na migráciu.](#)

Čo je nelegálna migrácia?

Nelegálna migrácia je pohyb osôb z krajín mimo EÚ cez hranice EÚ bez splnenia zákonných požiadaviek na vstup, pobyt alebo bydlisko v jednej alebo viacerých krajinách EÚ.

Počet nelegálnych prekročení hraníc do Európy

V roku 2015 došlo k výraznému nárastu počtu nelegálnych prekročení hraníc do EÚ. Podľa údajov agentúry Frontex, ktorá je pohraničnou agentúrou EÚ, bolo zaznamenaných viac ako 1,8 milióna nelegálnych prekročení hraníc, čo je najvyšší zaznamenaný počet v histórii. Odvtedy sa počet nelegálnych prekročení hraníc výrazne znížil.

V roku 2023 [vstúpilo do EÚ neregulárne približne 355 300 osôb](#), čo je najvyšší počet od roku 2016.

[Ďalšie fakty a čísla o migrácii v EÚ.](#)

Posilnenie riadenia vonkajších hraníc a bezpečnosť

Voľný pohyb v rámci [schengenského priestoru](#) musíme vykompenzovať posilnením vonkajších hraníc. Poslanci Európskeho parlamentu to podčiarkli vo svojom [uznesení o migrácii z apríla 2016](#).

Systematické kontroly pre všetkých, ktorí prekračujú hranice EÚ a Schengenu

V apríli roku 2017 boli zavedené [systematické kontroly všetkých osôb, ktoré vstupujú do EÚ](#), vrátane jej občanov. V októbri 2017 parlament odobril vytvorenie [elektronického systému na urýchlenie kontrol na vonkajších hraniciach Schengenu](#) a registráciu všetkých cestujúcich, ktorí nie sú občania EÚ.

Povolenie pre cestujúcich, ktorí nie sú členmi EÚ a sú oslobodení od vízovej povinnosti - ETIAS

Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS) je elektronický program na zrušenie vízovej povinnosti, v rámci ktorého budú musieť cestujúci z krajín bez vízovej povinnosti získať pred cestou do EÚ elektronické [cestovné povolenie](#). Povolenie bude platné tri roky alebo do skončenia platnosti cestovného pasu a umožní viacnásobný vstup do schengenského priestoru na pobyty do 90 dní počas šiestich mesiacov.

Očakáva sa, že systém ETIAS sa [začne používať v roku 2024](#).

Kontrola migrantov na vonkajších hraniciach EÚ a v rámci nich

Vo februári 2024 [výbor Európskeho parlamentu pre občianske slobody](#) schválil dohodu dosiahnutú s národnými vládami o revízii pravidiel kontroly osôb na vonkajších hraniciach EÚ. Pravidlá sa uplatňujú v prípade osôb, ktoré nespĺňajú podmienky vstupu do členského štátu EÚ, sú zadržané pri nelegálnom prekročení hraničného priechodu, zachránené na mori alebo žiadajú o medzinárodnú ochranu na hraničnom priechode na vonkajších hraniciach.

Ak sa občania krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, ocitnú na území EÚ bez riadneho povolenia po tom, ako sa vyhli kontrole na vonkajších hraniciach, musia sa tiež podrobiť detekčnej kontrole.

Kontroly zahŕňajú identifikáciu, odoberanie odtlačkov prstov, bezpečnostné kontroly a predbežné posúdenie zdravotného stavu a zraniteľnosti. Postup detekčnej kontroly by mal trvať do siedmich dní.

Počas rokovaní s vládami EÚ poslanci EP zabezpečili silný, nezávislý monitorovací mechanizmus v každej krajine EÚ na ochranu základných práv osôb, ktoré sa podrobujú detekčnej kontrole.

Konečné prijatie nariadenia ako súčasť nového paktu o migrácii a azyle sa očakáva do apríla 2024.

Rýchlejšie rozhodovanie o azyle na vonkajších hraniciach EÚ

Vo februári 2024 dosiahli Parlament a Rada [dohodu o novom postupe na hraniciach](#), ktorý sa má vykonať priamo po kontrole osôb, ktoré požiadajú o azyl na vonkajších hraniciach, sú zadržané v súvislosti s nelegálnym prekročením hraníc alebo po záchrane na mori. Cieľom je rýchlo posúdiť na vonkajších hraniciach EÚ, či sú žiadosti o azyl neopodstatnené alebo neprípustné.

Postup je povinný, ak žiadateľ predstavuje **nebezpečenstvo pre národnú bezpečnosť alebo verejný poriadok**, ak **uviedol orgány do omylu** alebo ak žiadateľ pochádza z krajiny, v ktorej sa zvyčajne schváli **menej ako 20 % žiadostí o azyl**.

Konanie by sa malo ukončiť do 12 týždňov vrátane odvolania. V prípade zamietnutia alebo zamietnutia žiadosti by mal byť neúspešný žiadateľ vrátený do 12 týždňov. Kým žiadatelia o azyl absolvujú hraničné konanie, nebude im umožnený vstup do krajiny EÚ.

Počas rokovaní poslanci EP presadzovali, aby sa podarilo:

- zabezpečiť bezplatné právne poradenstvo pre žiadateľov vo všetkých administratívnych konaniach;
- zabezpečiť, aby sa na maloletých bez sprievodu nevzťahovali hraničné postupy,

- pokiaľ nepredstavujú bezpečnostné riziko
- zabezpečiť, aby sa rodinám s deťmi poskytli primerané podmienky na prijatie.

Európska komisia stanoví maximálny počet žiadostí o azyl, ktoré by mala každá krajina EÚ vybaviť na svojich hraniciach.

Odoslanie žiadateľov o azyl späť do bezpečných tretích krajín

Podľa nariadenia o azylovom konaní môžu vnútroštátne orgány rozhodnúť, že žiadosť o azyl je neprípustná, ak žiadateľ pochádza z **bezpečnej tretej krajiny**. Ide o krajinu, ktorá zaobchádza so žiadateľmi o azyl v súlade s prijatými medzinárodnými normami.

Žiadatelia o azyl by mali mať k tejto krajine skutočný vzťah, ktorý by im umožnil odísť do tejto krajiny.

Hoci sa krajiny EÚ budú stále spoliehať na svoje vlastné zoznamy bezpečných krajín, v pravidlách sa nakoniec predpokladá zblížovanie smerom k zoznamu bezpečných tretích krajín a bezpečných krajín pôvodu v EÚ.

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž

V decembri 2015 prišla Európska komisia s návrhom vytvoriť **Európsku pohraničnú a pobrežnú stráž**, ktorej úlohou je pomáhať národným hraničným hliadkam pri kontrole hraníc. Táto nová agentúra bola vytvorená v októbri 2016 a spája v sebe Frontex a národné hraničné úrady. Do roku 2027 by mala byť posilnená o **10 000 stálych členov**. Agentúra má tiež silnejší mandát v oblasti návratov a užšie spolupracuje s krajinami mimo EÚ.

Fond pre integrovanú správu hraníc

V uznesení prijatom v júli 2021 schválil Parlament **obnovený Fond pre integrovanú správu hraníc (IBMF)** a súhlasil s pridelením rozpočtu vo výške 6,24 miliárd eur. Tento nový fond by mal prispieť k posilneniu kapacít členských krajín v oblasti správy hraníc pri súčasnom zaistení dodržiavania základných práv. Rovnako tiež prispeje k spoločnej harmonizovanej vízovej politike a zavedeniu ochranných opatrení pre zraniteľné osoby prichádzajúce do Európy, najmä pre deti a mladistvých bez doprovodu.

Fond bude úzko spolupracovať s novým **Fondom pre vnútornú bezpečnosť (ISF)** so zameraním na riešenie cezhraničných hrozieb ako je terorizmus, organizovaný zločin a počítačová kriminalita. ISF bol tiež schválený Parlamentom v júli 2021 s rozpočtom 1,9 miliardy eur.

Kontroly na vnútorných hraniciach v EÚ

Krajiny EÚ v posledných rokoch obnovujú hraničné kontroly v rámci schengenského priestoru a tieto kontroly často trvajú dlhé obdobia. S cieľom zachovať voľný pohyb a zároveň riešiť skutočné bezpečnostné hrozby predložila Komisia v roku 2021 príslušný legislatívny [návrh](#).

V októbri 2023 sa [Parlament dohodol na svojej pozícii](#) a odhlasoval začatie rokovaní s Radou.

Nové pravidlá ako alternatíva ku kontrolám na vnútorných hraniciach podporujú policajnú spoluprácu v pohraničných regiónoch s cieľom riešiť neoprávnený pohyb v rámci schengenského priestoru. Zadržaní občania krajín mimo EÚ s nelegálnym štatútom často prichádzajú z inej krajiny EÚ, takže ak obe krajiny organizujú spoločné hliadky, nelegálni migranti môžu byť odovzdaní späť do prvej krajiny EÚ. Poslanci EP chcú z takýchto návratov vylúčiť niekoľko kategórií vrátane maloletých bez sprievodu.

Poslanci tiež navrhujú jasné kritériá na zavedenie kontrol na vnútorných hraniciach v reakcii na vážne hrozby. Pred zavedením kontrol na vnútorných hraniciach sa vyžaduje oprávnený dôvod, ako napríklad identifikovaná a bezprostredná hrozba terorizmu, a takéto kontroly by mali časové obmedzenie do osemnástich mesiacov. Ak hrozba pretrváva, rozhodnutím Rady by sa mohli povoliť ďalšie kontroly hraníc.

Návrh tiež umožňuje obnovenie hraničných kontrol vo viacerých krajinách na obdobie až dvoch rokov, ak Komisia dostane oznámenie o mimoriadne závažnej hrozbe, ktorá sa týka mnohých krajín súčasne.

Efektívnejší návrat nelegálnych migrantov

Európsky cestovný doklad pre návrat nelegálnych migrantov

V septembri 2016 Parlament schválil návrh Komisie na [štandardný cestovný doklad EÚ](#) na urýchlenie návratu štátnych príslušníkov krajín mimo EÚ, ktorí sa v EÚ zdržiavajú neoprávnene bez platného cestovného pasu alebo preukazu totožnosti. Nariadenie sa uplatňuje od apríla 2017.

Schengenský informačný systém

[Schengenský informačný systém](#) bol posilnený v novembri 2018 s cieľom pomôcť krajinám EÚ pri návrate neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov krajín mimo EÚ do ich krajiny pôvodu. Systém SIS teraz zahŕňa:

- upozornenia na rozhodnutia o návrate, ktoré vydávajú krajiny EÚ
- prístup k údajom SIS pre vnútroštátne orgány zodpovedné za vydávanie rozhodnutí o

- návrate
- záruky na ochranu základných práv migrantov

Smernica EÚ o návrate

[Smernica EÚ o návrate](#) je hlavným právnym predpisom, ktorý stanovuje postupy a kritériá, ktoré musia krajiny EÚ uplatňovať pri návrate štátnych príslušníkov tretích krajín s neoprávneným pobytom.

Od septembra 2018 EÚ pracuje na revízii smernice EÚ o návrate, ktorej cieľom je skrátiť dĺžku návratových konaní, zabezpečiť lepšie prepojenie medzi azylovým a návratovým konaním a zabrániť útekom.

Cieľom nových ustanovení je určiť riziko úteku, t. j. riziko, že sa migrant pokúsi ukryť pred orgánmi, kým sa rozhoduje o jeho štatúte. Zmenené pravidlá ukladajú migrantom povinnosť spolupracovať s orgánmi. Vyžadujú tiež, aby krajiny EÚ vytvorili systém riadenia návratov.

V [správe prijatej v decembri 2020](#) poslanci EP vyzvali na lepšie vykonávanie smernice EÚ o návrate a naliehavo vyzvali krajiny EÚ, aby pri uplatňovaní právnych predpisov EÚ o návrate dodržiavali základné práva a procesné záruky, ako aj aby uprednostňovali dobrovoľné návraty.

Viac o návrate nelegálnych migrantov do ich krajín.

Prechádzanie nelegálnemu prísťahovalectvu riešením základných príčin migrácie

Základnými [príčinami migrácie](#) môžu byť konflikty, prenasledovanie, etnické čistky, extrémna chudoba a prírodné katastrofy. V júli 2015 poslanci EP vyzvali EÚ, aby prijala [dlhodobú stratégiu](#), ktorá by pomohla bojovať proti týmto faktorom.

S cieľom riešiť základné príčiny migrácie poslanci EP 6. júla 2017 podporili [investičný plán EÚ](#) zameraný na mobilizáciu súkromných investícií vo výške 44 miliárd EUR v susedných krajinách a v Afrike. Tento je program je v platnosti od septembra 2017.

Nová Európska agentúra pre azyl a Azylový, migračný a integračný fond

[Agentúru EÚ pre azyl](#) v minulosti známy ako [Európsky podporný úrad pre azyl \(EASO\)](#) je

zodpovedný za podporu krajín EÚ pri vykonávaní azylových pravidiel s cieľom zvýšiť účinnosť a udržateľnosť celkového systému riadenia migrácie v EÚ.

Azylový, migračný a integračný fond (AMIF) je finančným nástrojom, ktorý podporujú úsilie EÚ v spojitosti s riadením migrácie.

V decembri 2021 Parlament schválil rozpočet fondu AMIF pre roky 2021 - 2027 vo výške 9,88 miliardy EUR.

Nová agentúra na kontrolu hraníc Európy

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/10-000-officers-for-the-european-border-and-coast-guard-agency_N01-PUB-190411-COAST_ev

Dohoda s Tureckom

Dohoda medzi EÚ a Tureckom bola podpísaná v marci 2016 v reakcii na **zvýšený počet nelegálnych migrantov a utečencov prichádzajúcich do EÚ cez Turecko v dôsledku občianskej vojny v Sýrii**. Obe strany sa dohodli, že zlepšia podmienky prijímania utečencov v Turecku a otvoria pre sýrskych utečencov bezpečné a legálne cesty do Európy.

V **rámci dohody Turecko súhlasilo** s prijatím všetkých nelegálnych migrantov a utečencov, ktorí prišli do Grécka z Turecka po 20. marci 2016. Na oplátku EÚ súhlasila s poskytnutím finančnej pomoci Turecku na podporu prijímania utečencov v Turecku, ako aj s urýchlením prístupového procesu Turecka do EÚ a s liberalizáciou vízového režimu pre tureckých občanov cestujúcich do EÚ.

V **správě prijatej v máji 2021** poslanci zdôraznili dôležitosť úlohy Turecka ako hostiteľskej krajiny takmer pre 4 milióny utečencov. Poznamenali, že problémy pri riešení tejto krízy sú v dôsledku pandémie korona vírusu ešte väčšie. **Odsúdili však využívanie migračného tlaku ako nástroja politického vplyvu**. Objavil sa totiž správy, že miestne orgány povzbudzovali migrantov, utečencov a žiadateľov o azyl zavádzajúcimi informáciami k tomu, aby sa do Európy vydali pozemnou cestou cez Grécko.

Viac o migrácii a EÚ:

- [Pracovná migrácia: zlepšenie legálnych možností práce v EÚ](#)
- [Reforma spoločného európskeho azylového systému](#)
- [Integrácia utečencov v Európe](#)

Ďalšie informácie

[Riadenie vonkajších hraníc EÚ](#)

[Migrácia v EÚ, štúdia od EP think-tank, anglicky](#)

[Migrácia a azyl, štúdia od EP think-tank, anglicky](#)